

Аналітична записка
про виконання плану заходів на 2018-2020 роки з реалізації Державної
стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року в Запорізькій області
за I півріччя 2019 року

I. Нормативно-правове та організаційне забезпечення досягнення цілей державної регіональної політики.

Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів.

2. Впровадження системи стратегічного планування регіонального розвитку на засадах смарт-спеціалізацій з урахуванням світових ринкових та технологічних тенденцій інноваційного розвитку, конкурентоспроможних напрямів економічної діяльності.

Запорізька область є одним із трьох пілотних регіонів, де розробка стратегічної цілі до Стратегії регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 року (далі – Стратегія-2027) на засадах смарт-спеціалізації здійснюється за допомогою експертів Спільного дослідницького центру Європейської Комісії (далі - JRC).

Так, у рамках цієї роботи для представників області проведено низку навчальних семінарів-тренінгів. Зокрема, 13-14.03.2019 у м. Запоріжжі проведено семінар-тренінг щодо методології ЄС з відбору пріоритетних напрямів розвитку регіону за участю провідних експертів із Наукового центру соціальних інновацій Європейського Союзу, Команди підтримки реформ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України.

Крім того, фахівці облдержадміністрації взяли активну участь у Всеукраїнських навчальних семінарах із розробки проєктів регіональних стратегій розвитку з урахуванням смарт-підходу, які проведені у м. Одесі (16-17.05.2019) та м. Києві (03-05.07.2019).

За результатами дослідження “Smart specialisation in E&IA countries” експертами JRC виявлено для Запорізької області 19 видів економічної діяльності, які можуть бути визнані такими, що мають інноваційний потенціал.

У липні 2019 року на спільному засіданні Керівного комітету та Робочої групи з розробки проєкту Стратегії регіонального розвитку Запорізької області на період до 2027 року (у якому взяла участь старший експерт із розвитку промисловості та смарт-спеціалізацій Команди підтримки реформ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України Ніно Даменія), було зазначено, що базуючись на результатах дослідження JRC та здійснивши поглиблене вивчення статистичної, аналітичної інформації щодо науково-дослідної та інноваційної діяльності в області в розрізі видів та підвидів економічної діяльності, а також враховуючи розвиненість необхідної інфраструктури, потенціал суміжних галузей, інвестиційну привабливість тощо, визначено 8 видів діяльності, які можуть сформувати основу для смарт-спеціалізації регіону.

Наразі робота триває.

3. Створення умов для активізації співпраці між суб'єктами підприємництва та закладами професійної (професійно-технічної) освіти і закладами вищої освіти.

В області створено та активно діє регіональна рада професійної освіти (стейколдерів) при Запорізькій облдержадміністрації (розпорядження голови облдержадміністрації від 01.06.2016 № 320, із змінами, далі – Рада), до складу якої увійшли представники провідних підприємств регіону, серед яких: ПАТ «Запорізький металургійний комбінат «Запоріжсталь», АТ «Мотор Січ», ТОВ «Запорізький титано-магнієвий комбінат» та інші.

Протягом I півріччя 2019 року на засіданнях Ради обговорено та затверджено Регіональний план розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2019-2021 роки (розпорядження голови облдержадміністрації від 15.03.2019 № 125).

У 2019 році за договорами з підприємствами-замовниками робітничих кадрів план прийому до професійно-технічних навчальних закладів становить 5154 особи.

Також, в області проводяться роботи по створенню 2-х навчально-практичних центрів на базі державних навчальних закладів, а саме: «Запорізький політехнічний центр професійно-технічної освіти», «Запорізьке вище професійне училище «Моторобудівник»». На 01.08.2019 за кошти субвенції з державного бюджету на проведення ремонтних робіт цих закладів спрямовано 50,4 тис. грн (заплановано 896 тис. грн).

Крім того, за звітний період проведено низку навчальних семінарів, серед них:

науково-практичний семінар «Дуальна форма навчання – запорука якісної підготовки сучасного кваліфікованого робітника» за участі представника Інституту професійно-технічної освіти Національної академії педагогічних наук України;

семінар-практикум «Співпраця закладів професійної (професійно-технічної) освіти з роботодавцями: інноваційні шляхи розвитку соціального партнерства»;

засідання за круглим столом на тему «Соціальне партнерство» та «Впровадження елементів дуальної форми навчання у професійну підготовку кваліфікованих робітників».

У закладах професійної (професійно-технічної) освіти області впроваджуються елементи дуальної системи навчання, у рамках якої вже розпочато співпрацю з 17 підприємствами регіону. Так, для опанування новими виробничими технологіями спільно з роботодавцями розроблені та узгоджені графіки та програми стажування педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Забезпечено функціонування вебсайту Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Запорізькій області (<http://nmc-ptp.zp.ua>), на якому розміщено та постійно оновлюється інформація щодо профорієнтаційного спрямування та популяризації робітничої професії.

Окрім того, кожен заклад професійної (професійно-технічної) освіти та заклади вищої освіти області мають власні вебсайти, які містять вичерпну інформацію щодо переліку професій і спеціальностей.

5. Сприяння розвитку механізмів і видів державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та підтримки підприємництва, у тому числі запровадження: мікрокредитування для започаткування і ведення власної справи; надання позик на придбання і впровадження інноваційних технологій.

Проекти нормативно-правових актів щодо впровадження нових механізмів підтримки підприємництва від Міністерства економічного розвитку і торгівлі України для пропозицій та зауважень до облдержадміністрації не надходили.

Важливим інструментом реалізації державної політики з питань розвитку та підтримки підприємництва на регіональному рівні є Комплексна програма розвитку малого і середнього підприємництва в Запорізькій області на 2019-2020 роки (рішення обласної ради від 14.03.2019 № 32, далі – Комплексна програма).

У 2019 році в рамках виконання заходів Комплексної програми в обласному бюджеті передбачено:

100 тис. грн – на надання фінансової підтримки на безповоротній основі на реалізацію бізнес-планів (для учасників мережі бізнес-інкубаторів на конкурсних засадах). Проведення конкурсу заплановано на III квартал поточного року;

140 тис. грн – на організацію проведення майстер-класів для учасників та підсумкової битви стартапів за участі вітчизняних та закордонних експертів. Проведення заходу заплановано на вересень 2019 року.

7. Сприяння запровадженню механізмів державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів, спрямованих на відшкодування суб'єктам господарювання витрат, зокрема на реалізацію інвестиційних проектів, що передбачають створення нових робочих місць; на підтримку новоутворених суб'єктів малого підприємництва; на заробітну плату у зв'язку із створенням отримувачем державної допомоги нових робочих місць; на оренду землі та будівель; на витрати, пов'язані з придбанням орендованого майна.

Проекти нормативно-правових актів щодо запровадження нових механізмів державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів від Міністерства економічного розвитку і торгівлі України для пропозицій та зауважень до облдержадміністрації не надходили.

У 2019 році в рамках виконання Комплексної програми на реалізацію заходу «Надання фінансової підтримки суб'єктам малого і середнього підприємництва за рахунок часткового відшкодування відсоткових ставок за кредитами банків» в обласному бюджеті передбачено кошти в обсязі 200 тис. грн.

Натепер облдержадміністрацією опрацьовується питання щодо підписання Угоди про співробітництво між Запорізькою обласною державною адміністрацією та Німецько-Українським фондом, якою буде визначений механізм здійснення часткового відшкодування відсотків за кредитами, що надаються банками-партнерами Німецько-Українського Фонду.

Крім того, триває робота з розробки Порядку використання коштів обласного бюджету, виділених на фінансову підтримку суб'єктів малого і середнього підприємництва за рахунок часткового відшкодування відсоткових ставок за кредитами банків.

8. Врегулювання на законодавчому рівні питання розроблення та координації регіональних програм розвитку промисловості з використанням механізмів державної підтримки пріоритетних напрямів розвитку регіону, що визначені на засадах смарт-спеціалізацій, та державної підтримки суб'єктів господарювання на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність відповідно до цих пріоритетів.

Проекти законодавчих актів з зазначеного питання для пропозицій та зауважень до облдержадміністрації не надходили.

Водночас, триває робота із визначення стратегічного пріоритету для Запорізької області на засадах смарт-спеціалізації (див. п. 2 аналітичної записки).

Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток.

15. Розроблення містобудівної документації на регіональному та місцевому рівні.

На фінансування заходів з розробки містобудівної документації у 2019 році з місцевих бюджетів планується спрямувати 14,9 млн грн. Станом на 01.07.2019 освоєно 3,6 млн грн. (24,2 % від передбаченої на рік суми).

За рахунок цих коштів, зокрема розроблено та затверджено:

14 генеральних планів населених пунктів (Вільнянський, Василівський, Гуляйпільський, Мелітопольський, Михайлівський, Пологівський, Оріхівський та Токмацький райони);

7 детальних планів територій (Запорізький, Бердянський, Василівський, Вільнянський, Приморський та Пологівський райони);

14 планів зонування територій (Вільнянський, Василівський, Гуляйпільський, Мелітопольський, Михайлівський, Оріхівський, Токмацький та Пологівський райони).

Продовжується робота щодо розроблення 82 генеральних планів населених пунктів, 21 детального плану території, 83 планів зонування.

За рахунок коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад 6 громад області планують розробити 25 проектів містобудівної документації (24 генеральні плани населених пунктів та 1 детальний план території) на суму 5 млн грн. (співфінансування з місцевих бюджетів на ці цілі становить 287 тис грн).

На 01.07.2019 генеральні плани наявні у 634 населених пунктах області із 950 (67 %). Із дотриманням вимог чинного законодавства оприлюднені (у загальнодоступному місці у приміщеннях органів місцевого самоврядування, на офіційних вебсайтах органів місцевого самоврядування, у місцевих друкованих засобах масової інформації) 449 генеральних планів.

17. Розвиток комплексної системи національно-патріотичного виховання відповідно до ціннісних орієнтирів та індикаторів ефективності реалізації заходів згідно з Указом Президента України від 13 жовтня 2015 р. № 580 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки».

З метою удосконалення системи національно-патріотичного виховання молоді рішенням обласної ради від 20.12.2018 № 53 внесено зміни та доповнення до обласної цільової програми національно-патріотичного виховання молоді на 2017-2021 роки, на здійснення заходів якої у I півріччі 2019 року спрямовано 62,752 тис. грн (20,9 % від передбаченої на рік суми).

Протягом звітнього періоду відповідно до заходів зазначеної програми, а також Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки (Указ Президента України від 13.10.2015 № 580/2015), Указу Президента України від 18.05.2019 № 286/2019 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання» та з метою соціального становлення та розвитку молоді, у тому числі, забезпечено проведення 42 заходів національно-патріотичного виховання. Серед найбільш масштабних заходів:

патріотичний кінофестиваль «Кінотріумф.ZP»;

конкурс патріотичної творчості «Спадщина»;

створення обласної творчої групи «Система підготовки фахівців соціальної сфери до національно-патріотичного виховання дітей та молоді на засадах соціального партнерства».

В районах області створена та активно діє мережа клубів патріотичного виховання за місцем навчання, проживання, праці (діє 23 клуби та 16 гуртків національно-патріотичного виховання).

18. Створення умов для зменшення обсягів утворення відходів та збільшення обсягу їх переробки та повторного використання на регіональному рівні.

З метою удосконалення та забезпечення ефективного функціонування системи управління відходами на інноваційних засадах розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 820 затверджено Національну стратегію управління відходами в Україні до 2030 року. У рамках її виконання розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20.02.2019 № 117-р затверджено Національний план управління відходами до 2030 року, яким передбачено розробити та затвердити у дворічний строк регіональні плани управління відходами до 2030 року (за погодженням із Міністерствами: екології та природних ресурсів України, регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України відповідно до їх компетенції).

З метою розроблення Регіонального плану управління відходами Запорізької області до 2030 року (далі – Регіональний план):

видано розпорядження голови облдержадміністрації від 15.08.2019 № 398 «Про створення робочої групи з розробки проєкту Регіонального плану управління відходами Запорізької області до 2030 року»;

підготовлено проєкт завдань з покроковими етапами розроблення Регіонального плану (підстави для розроблення, терміни надання послуг, мета та основні завдання, структура, оформлення результатів, погодження та затвердження).

19. Визначення на регіональному та місцевому рівні пріоритетів і завдань щодо формування, збереження та невиснажливого використання екомережі, формування просторового розташування її структурних елементів, розвитку системи території та об'єктів природно-заповідного фонду.

Натепер у регіоні розроблено Регіональну схему екологічної мережі Запорізької області (затверджена рішенням обласної ради від 31.10.2016 № 3) та 16 місцевих схем екологічної мережі.

Для завершення процесу розробки місцевих схем екологічної мережі, необхідно розробити ще 4 місцеві схеми (Веселівський, Великобілозерський, Михайлівський та Розівський райони), на це з обласного фонду охорони навколишнього природного середовища у 2019 році спрямовано 400 тис. грн.

Натепер проведено відкриті торги, за результатами яких визначено переможця та укладено договір з ПП «Центр екологічного управління» на суму 397 тис. грн. Термін виконання робіт – до 15 листопада 2019 року.

На території області розташовано 348 територій та об'єктів природно-заповідного фонду, з них 24 території загальнодержавного значення та 324 – місцевого значення (на 01.07.2019 площа територій та об'єктів природно-заповідного фонду області складає 138,2 тис. га, або 5,1 % від загальної площі області).

Указом Президента України від 11.04.2019 № 132/2019У оголошено гідрологічним заказником загальнодержавного значення «Приморський» акваторію Азовського моря загальною площею 13,1 тис га, що прилягає до адміністративних меж Приморського району.

У 2019 році на заходи зі збереження територій та об'єктів природно-заповідного фонду у Запорізькій області (постанова Кабінету Міністрів України від 24.04.2019 № 393) у державному бюджеті передбачено видатки в обсязі 88,3 млн грн, у тому числі:

55,207 млн грн – на будівництво з'єднувального каналу для відновлення водного сполучення Азовського моря з Молочним лиманом (коригування) (кошти надійшли у повному обсязі);

27,476 млн грн – на будівництво еколого-освітнього візит-центру Приазовського національного природного парку (кошти надійшли у повному обсязі);

5,137 млн грн – на створення експозиції для еколого-освітнього візит-центру Приазовського національного природного парку (кошти надійшли у повному обсязі);

500,0 тис. грн – на розробку проекту організації території національного природного парку «Великий луг», охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів і об'єктів (кошти надійшли у повному обсязі).

22. Визначення на регіональному та місцевому рівні напрямів розвитку системи надання соціальних послуг, у тому числі підтримки суб'єктів підприємницької діяльності, громадських, благодійних організацій та інших суб'єктів надання соціальних послуг недержавного сектору.

Соціальний захист населення є найважливішим чинником у соціальній політиці держави та одним із головних пріоритетів діяльності органів місцевої влади.

Серед основних завдань, визначених у Програмі соціально-економічного та культурного розвитку Запорізької області на 2019 рік (рішення обласної ради від 20.12.2018 № 59), – розширення та оптимізація спектру соціальних послуг, підвищення їх доступності та удосконалення якості забезпечення державних соціальних гарантій та регіональних форм адресної підтримки ветеранів війни, осіб з інвалідністю та окремих категорій громадян.

Задля удосконалення надання населенню всіх видів соціальних послуг у I півріччі 2019 року здійснено актуалізацію завдань і заходів обласних програм: соціальної підтримки ветеранів війни, праці, дітей війни, осіб з інвалідністю, інших соціальних груп населення, що перебувають у складних життєвих обставинах «Назустріч людям» на 2015-2019 роки (рішення обласної ради від 25.12.2014 № 28, зі змінами); виконання завдань і заходів Державної цільової програми «Національний план дій з реалізації Конвенції про права осіб з інвалідністю» на період до 2020 року (рішення обласної ради від 22.11.2012 № 18, зі змінами). Відповідні проекти рішень подані до обласної ради для розгляду та затвердження в установленому порядку.

Місцеві органи виконавчої влади проводять відповідну роботу щодо визначення потреб населення для розширення переліку соціальних послуг, впровадження нових видів соціальних послуг та інноваційних моделей соціальної роботи, а також працюють над забезпеченням доступності соціальних послуг для осіб, які потребують допомоги, підвищенням їх якості та ефективності. Зокрема, у рамках цієї роботи:

у 11 територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) та у 2 центрах надання соціальних послуг запроваджено інноваційну модель організації надання соціальних послуг – мультидисциплінарний підхід із надання соціальних послуг (у I півріччі поточного року мультидисциплінарні команди надали соціальні послуги за місцем проживання 272 громадянам);

спеціалісти територіального центру Бердянської міської ради приймають участь у роботі Мобільного офісу, що значно впливає на покращення інформаційно-роз'яснювальної роботи серед мешканців громади та допомагає виявити осіб, які потребують надання соціальних послуг;

у 14 установах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) міських, селищних та сільських рад впроваджено інноваційну модель – соціально-педагогічну послугу «Університет третього віку» (у I півріччі 2019 року зазначену послугу отримала 791 особа);

у Чернігівському територіальному центрі надання соціальних послуг запроваджено індивідуальну роботу з молодими особами з інвалідністю, які мають психічне захворювання (надаються соціально-педагогічні та інформаційні послуги);

у Запорізькому міському територіальному центрі соціального обслуговування (надання соціальних послуг) впроваджено послугу з побутового обслуговування у пральні для малозабезпечених громадян, які отримують соціальну послугу «догляд вдома» (у I півріччі 2019 року такою послугою скористались 89 осіб);

на базі комунальної установи «Територіальний центр соціального обслуговування (надання соціальних послуг)» Мелітопольської міської ради 15.01.2019 розпочав роботу пункт нічного перебування для бездомних осіб та осіб, звільнених з місць позбавлення волі, діяльність якого тривала упродовж зимового періоду 2018-2019 років (щодня притулок отримували до 20 осіб зазначеної категорії).

Ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку.

26. Удосконалення порядку моніторингу показників розвитку адміністративно-територіальних одиниць для визначення територій, що потребують здійснення заходів стимулювання їх розвитку.

Підготовка пропозицій щодо удосконалення порядку проведення моніторингу показників розвитку адміністративно-територіальних одиниць для визначення проблемних територій, що потребують заходів стимулювання їх розвитку, має здійснитися у тримісячний строк з дня набрання чинності Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів».

У 2018 році облдержадміністрацією ретельно опрацьовано та погоджено із зауваженнями проєкт Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» (лист від 13.08.2018 № 07289/08-19). Однак, до теперішнього часу зазначений законопроєкт не прийнято.

27. Удосконалення механізму фінансування регіонального розвитку за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку, підвищення ефективності відбору та оцінки програм і проєктів регіонального розвитку відповідно до цілей та пріоритетів державної регіональної політики.

У 2018 році облдержадміністрацією ретельно опрацьовано та погоджено в цілому проєкт Закону України «Про внесення змін до статті 24¹ Бюджетного кодексу України (щодо удосконалення механізму фінансування регіонального розвитку)» (лист від 13.08.2018 № 07308/08-19).

Водночас, запропоновано врахувати пропозиції щодо деяких доповнень та уточнень, зокрема, щодо терміну доведення областям планового обсягу коштів державного фонду регіонального розвитку; розподілу коштів державного фонду регіонального розвитку з урахуванням проблемних територій тощо.

Однак, до теперішнього часу зазначений законопроєкт не прийнято.

28. Визначення цілей державної регіональної політики та основних завдань центральних та місцевих органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування на 2021-2027 роки.

Облдержадміністрацією підготовлено та подано до Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України пропозиції до проєкту Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2027 року (лист від 25.03.2019 № 02120/08-19).

30. Розроблення та впровадження навчальних програм підвищення кваліфікації державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування з питань державного управління регіональним розвитком.

Впродовж I півріччя 2019 року діяльність Запорізького центру перепідготовки і підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ та організацій (далі – Центр), як закладу післядипломної освіти, у тому числі була спрямована на виконання плану-графіка підвищення кваліфікації кадрів (затверджений розпорядженням голови облдержадміністрації від 20.12.2018 № 685).

Навчання державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад здійснювалось відповідно до розроблених Центром професійних програм підвищення кваліфікації, програм тематичних постійно діючих та короткострокових семінарів, а також програм семінарів-тренінгів.

Змістове наповнення навчальних програм підвищення кваліфікації відповідало вимогам Національного агентства України з питань державної служби та регіональним потребам. Зокрема, всі програми підвищення кваліфікації були спрямовані на розвиток професійних компетентностей державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування у сфері державного управління; реформування та розвитку місцевого самоврядування, децентралізації влади; стратегічних комунікацій; земельних відносин; надання реєстраційних та адміністративних послуг; інформаційних технологій; соціально-гуманітарній, бюджетній та інших сферах публічного управління та адміністрування.

Фахівцями Центру в I півріччі 2019 року розроблено 61 навчальну програму, з них професійних програм підвищення кваліфікації – 8, програм тематичних постійно діючих семінарів – 6, програм тематичних короткострокових семінарів, зокрема тренінгів – 47, та реалізовано їх у 70 навчальних групах.

Протягом звітнього періоду в Центрі пройшли навчання 2343 особи, з них: 713 державних службовців місцевих органів виконавчої влади; 74 державних службовця територіальних органів центральних органів виконавчої влади; 1155 посадових осіб місцевого самоврядування; 98 інших посадових та службових осіб органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; 19 депутатів місцевих рад; 284 працівника підприємств, установ та організацій.

32. Удосконалення правових засад створення та функціонування агенцій регіонального розвитку.

У 2018 році облдержадміністрацією ретельно опрацьовано та погоджено в цілому проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про засади державної регіональної політики», яким, зокрема передбачено зміни в частині удосконалення механізмів утворення та функціонування агенцій регіонального розвитку (лист від 13.08.2018 № 07308/08-19). Однак, до теперішнього часу зазначений законопроект не прийнято.

II. Реалізація програм регіонального розвитку.

33. Забезпечення реалізації програм регіонального розвитку, схвалених постановою Кабінету Міністрів України від 12 вересня 2018 року № 733: «Інноваційна економіка та інвестиції», «Сільський розвиток», «Розвиток туризму», «Розвиток людського потенціалу», «Загальноукраїнська солідарність», «Підтримка розвитку депресивних територій», «Ефективне управління регіональним розвитком».

У звітному періоді Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України не було оголошено конкурсу з відбору проєктів регіонального розвитку, які можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного бюджету, отриманих від Європейського Союзу.

Тимчасово виконувач обов'язків
голови Запорізької обласної
державної адміністрації

Елла СЛЕПЯН